

مسافت زیادی بود که باید هر روز می‌رفتم و می‌آمدم. جدا از این، همان ابتدای کار، وقتی کارگران متوجه شدند باید با یک خانم کار کنند، رها کردند و رفتند. گروه دیگری پیدا کردیم و شروع کردیم به پخت نان تنوری سنتی.»

➤ در نبود شاطر، نان می‌پختم

شفائی از همان ابتدا سعی می‌کرد با جبهه‌گیری در برابر کار زنان در نانوائی بود مقابله کند. به همین دلیل، از انجام هیچ کاری ابایی نداشت. اگر شاطر دیر می‌رسید، خودش زودتر شروع به پخت نان می‌کرد. گاهی نان‌ها را از تنور درمی‌آورد تا کار لنگ نماند و حتی پشت دخل می‌ایستاد. «شروع کار برایم یک چالش بود. البته به دلیل اینکه پدرم بیمار بود، از نظر روحی شرایط مساعدی نداشتم، اما خودم را ملزم کرده بودم که باید سخت کار کنم. نانوائی یک کار خدماتی و تولیدی است که کیفیت صفر تا صد آن در اختیار صاحبش نیست، اما ما موظف هستیم نان را با بهترین کیفیت به دست مشتری برسانیم.»

➤ توسعه نانوائی و شروع کاری جدید

حال پدر او به مرور بهبود پیدا می‌کند و بعد از ۶ ماه که در بستر به سر می‌برد، دیگر می‌تواند کنار دست دخترش در نانوائی بنشیند و از موفقیت و شجاعت او لذت برد. «کمی که اوضاع نانوائی روی روال افتاد، به فکر توسعه آن بودم. همیشه برای ایده‌هایی که داشتم از کارگران هم مشورت می‌خواستم تا به آن‌ها نیز انگیزه بدهم. بنابراین در دکور مغازه تغییراتی دادیم و یک پخت دیگر نیز اضافه کردیم. خواهر و برادرانم کم‌کم بزرگ می‌شدند و باید کار می‌کردند، اما دوست نداشتم در فضای نانوائی مشغول به کار شوند. به این دلیل که مسئولیت خانواده را برعهده داشتم، تصمیم گرفتم کار جدیدی راه بیندازم.» شرکت تعاونی شقایق سیر رضوان را به ثبت می‌رساند. کار را با یک آژانس بانوان شروع می‌کند که در آن ۴۵ راننده در حوزه جابه‌جایی مسافران و ۱۸۰ راننده در حوزه سرویس‌های دانش‌آموزی مشغول به کار می‌شوند. «کار خوب پیش می‌رفت تا زمانی که به دلیل کرونا، اوضاع حمل‌ونقل به هم ریخت و سال ۹۸ آژانس تعطیل شد. طبق تحقیقی که انجام داده بودم، می‌دانستم که ۲۳۵۰ بانوی راننده سرویس مدرسه در مشهد داشتیم که فاقد درآمد شده بودند. ضمن اینکه حدود ۸۵ درصد بانوانی که در حوزه حمل و نقل کار می‌کنند، سرپرست خانوار و بقیه آن‌ها نیز کمک سرپرست هستند. پس باید فکری می‌کردم.»

➤ راه‌اندازی اولین اتحادیه حمل و نقل بانوان در شرق کشور

نرگس شفائی همیشه به چشم می‌دید که بانوان در حوزه حمل و نقل زحمت می‌کشند، اما این زحمات آن‌طور که باید دیده نمی‌شود. به همین دلیل او، اولین اتحادیه شرکت‌های تعاونی حمل‌ونقل بانوان کشور را در خراسان رضوی به راه می‌اندازد. در این اتحادیه به شرکت‌های حمل و نقل حوزه بانوان خدمات‌رسانی می‌شود و کار اجرایی این اتحادیه، مجموعه بانوتا کسی است. مجموعه بانوتا کسی نیز اولین شرکت تعاونی تأمین نیاز استارت‌آپی در کشور است که در خراسان رضوی به ثبت رسیده است. «بعد از آن، در شرکت تعاونی بانوتا کسی شروع به کار کردیم و با راه‌اندازی اپلیکیشن آن، برای تعداد زیادی در این مجموعه اشتغال‌زایی کردیم. البته در حال رایزنی هستیم تا این کار را در کل استان و کشور نیز فعال کنیم.»

تلاش او برای ایجاد تعاونی به این دلیل بود که سرمایه کار پدري خود را استفاده می‌کرد که ۵ خواهر و برادرش نیز از آن سهم می‌بردند. جمع خواهران و برادران به اضافه مادر برای راه‌اندازی تعاونی کافی بود. پدر شفائی عمرش کفاف نمی‌دهد و از دنیا می‌رود، اما تا روزی که زندگی می‌کرد، با همه وجود به دخترش افتخار می‌کرد که به حق جانشین نان‌آوری خانه شده بود. «پدرم تا زمانی که در قید حیات بود بسیار خوشحال بود از اینکه در کار پیشرفت کرده‌ایم.»

نرگس شفائی در سال ۹۵ یک شرکت تعاونی دیگر به نام آتیه‌سازان به راه می‌اندازد و نمایندگی بیمه می‌گیرد. به گفته او، تا سال ۹۶ همه خواهر و برادرانش در یکی از مجموعه‌های تعاونی‌ای که به همت او رونق گرفته است، مشغول به کار می‌شوند. «کارمان را از یک نانوائی محلی که هدفش منبع درآمدی برای تأمین معیشت خانواده بود شروع کردیم، اما به مرور گسترده‌تر و به یک مجتمع نان تبدیل شد. هدفم از راه‌اندازی ۲ تعاونی دیگر در حوزه حمل و نقل و بیمه، اشتغال‌زایی برای خواهران و برادرانم هم چنین افراد دیگری بود.»

➤ دستاورد ۲۲ سال کار و سخت‌کوشی

او هم اکنون نایب‌رئیس اتحادیه تعاونی‌های تولیدکننده استان است. هم چنین مسئولیت معین‌های اقتصادی را در مشهد، چناران، فریمان

و تربت‌جام از سال ۹۸ برعهده دارد. «سال ۹۳ مدیرعامل برتر در حوزه حمل‌ونقل استان شناخته شدم. سال ۹۴ عنوان زن نمونه در استان را کسب کردم. سال ۹۷ به عنوان تعاونگر نمونه در استان انتخاب شدم. سال گذشته نیز کارآفرین برتر زنان در کشور بودم.»

اهل گله و شکایت نیست و همیشه انرژی مثبت را برای خود حفظ می‌کند. او معتقد است کم و کاستی وجود دارد، اما او روی آن‌ها توقف نمی‌کند تا ذهنش درگیر نماند. خستگی و سختی زیادی را به‌ویژه در سال‌های اول کاری‌اش تجربه می‌کند که بعد از موفقیت، همه آن خستگی‌ها را از یاد می‌برد. «از ابتدا برای خانواده و با آن‌ها کار می‌کردم، اما هیچ‌وقت نگفتم که چرا من باید این مسئولیت سنگین را برعهده بگیرم یا سختی بکشم، بلکه به جای آن با خودم می‌گفتم خدا می‌خواهد این گره به دست من باز شود. همین مثبت‌اندیشی کمکم می‌کند.»

➤ در هر شرایطی می‌توانم کارآفرینی کنم

او با شناختی که از خود دارد، می‌داند در هر شرایطی که باشد می‌تواند شغل ایجاد کند. او حتی تحصیل خود را در کنار مشغله‌های کاری‌اش ادامه می‌دهد و دانشگاه را به پایان می‌رساند. اکنون ۲ تعاونی دیگر نیز به صورت پروژه‌ای انجام می‌دهد. یکی از آن‌ها در حوزه نیروگاه‌های خورشیدی و دیگری برای تهیه عسل است. «فکر می‌کنم خطرپذیری در خون من جریان دارد زیرا مشاغلی که دارم هیچ‌سختی‌ای با هم ندارند. از همان ابتدا، هر زمان می‌خواهم شغلی را شروع کنم و از آن اطلاعاتی ندارم، ۳ ماه در اوقات فراغتم درباره آن کار تحقیق می‌کنم.»

او تا به حال برای راه‌اندازی هیچ کدام از کارهایش وامی دریافت نکرده است و همیشه با همان میزان سرمایه‌ای که در اختیار داشته، کار بعدی را شروع می‌کرده است. «پیش آمده است که به دلیل نوسانات بازار از نظر مالی به مشکل برخورده‌ام، اما دنبال وام نبوده‌ام و نیستم. به نظرم کار در بازار ایران طوری است که باید خیلی تمرکز داشته باشی و باور دارم قسط مانع تمرکز می‌شود و مسیر به خطا می‌رود. چه بسا می‌تواند از خلاقیت نیز جلوگیری کند.»

➤ ۱۵ سال است تلویزیون ندیده‌ام

معتقد است ابتدا نباید کار را سنگین و گسترده شروع کرد، بلکه باید به مرور آن را گسترش داد. «اگر در هر خانواده یک نفر باشد که ایده‌پردازی و شغل ایجاد کند، بیکاری در جامعه نخواهیم داشت. ضمن اینکه به نظرم برای ایجاد شغل، سرمایه مهم‌تر است. من ۱۵ سال است که تلویزیون ندیده‌ام و اخبار را تنها از رادیو و زمانی شنیده‌ام که در حال رانندگی بوده‌ام. هیچ‌کس نباید برای شروع یک کار منتظر بهتر شدن شرایط باشد و باید با همان پس‌انداز حداقلی پیش روند.»

او روزی ۱۲ ساعت کار می‌کند و به دلیل کار زیادی که دارد، برای هر کدام از مجموعه‌ها، مدیر داخلی تعیین می‌کند تا خیالش از بابت روند کار راحت باشد، اما باز هم هر روز به تعاونی‌ها سر می‌زند و گزارش کار می‌گیرد. «افراد زمانی که شغلی را شروع می‌کنند، تا سال‌های اول نباید تفاوت میان روز تعطیل و غیرتعطیل خود را متوجه شوند. بعضی از مشاغل مانند حوزه حمل و نقل خدماتی است و عید و عزا برایش فرقی ندارد. شغل آزاد مانند کارمندی نیست که تنها ساعت‌های خاصی مشغول به کار باشی بلکه در طول شبانه‌روز درگیر کار هستی. ضمن اینکه هیچ‌وقت نباید کسی به این استناد که دیگری در فلان شغل موفق بوده است، کاری را شروع کند، بلکه باید توانایی خود را بسنجد.»

➤ کارآفرین، سدی در مسیر نمی‌بیند

از نظر او کسی که در کارآفرینی چالش و سد می‌بیند، کارآفرین نیست. شفائی معتقد است نباید به این دلیل که شرایط بهتر شود یا وضعیتی اصلاح شود، دست روی دست بگذاریم و کاری نکنیم. «من ۲۲ سال پیش کارم را شروع کردم و اوضاع اقتصادی بهتر بود، اما طی سال‌ها مشکلاتی به وجود آمد که در مقایسه با آن زمان، کار برای کارفرما سوددهی کمتری داشت، اما این‌طور نیست که بگویم سودی نمی‌کنیم. با ترس نمی‌شود کاری را راه انداخت. افراد باید جسارت به خرج بدهند.»

سال ۸۱ ازدواج می‌کند و از همان ابتدا به همسر خود می‌گوید مسئولیت خانواده‌اش را برعهده دارد. او هم قبول می‌کند. «اکنون که به گذشته فکر می‌کنم، نمی‌دانم در آن سال‌ها چطور به شغل، کار خانه خودم و کارهای خانواده‌ام می‌رسیدم. ضمن اینکه هر بار می‌خواهم کار جدیدی به راه بیندازم، همسر من به من می‌گوید «تو می‌توانی» زیرا به من باور دارد.»

شهربانو

۲۰ شهریور ۱۴۰۰
شماره ۲۳۶۷

(۵)

افراد زمانی که شغلی را شروع می‌کنند، تا سال‌های اول نباید تفاوت میان روز تعطیل و غیرتعطیل خود را متوجه شوند. بعضی از مشاغل مانند حوزه حمل و نقل خدماتی است و عید و عزا برایش فرقی ندارد. شغل آزاد مانند کارمندی نیست که تنها ساعت‌های خاصی مشغول به کار باشی بلکه در طول شبانه‌روز درگیر کار هستی